

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Janó

Nincs más, mint: kitartani

Szomorú szenzációt jelent gróf Károlyi Imre vezércikke, amely egy budapesti szélső jobboldali — sőt némelyek szerint a hitlerizmust propagáló — napilap december 30-i számában jelent meg. Szomorú ez a szenzáció azért, mert megerősítője a fenyegető prófétai szónak: „*elvéssz a bölcsenek a bölcsesége és az értelmesekek értelmessége elrejtőzködik*”, mert kiderül, hogy a hitlerizmus háló-jába és a névtelen skriblerek frazeológiájába került az a férfiú, aki a kurzus legnagyobb tombolása idején még az ár ellen úszott, és — amint maga idézi — 1919. október 8-án a következőket írta:

„A legelfogultabb ember is be fogja vallani, hogy vannak tisztességes, becsületes, hazafias gondolkozású zsidók is. Vannak számosan, akik nem vádolhatók destruktív működéssel, felforgató propagandával, akiknek a világon semmi közük sem volt a bolsevizmushoz, akik maguk is sokat szenvedtek alatta. Szeretném tudni, hogy mi címen szenvedjenek ezek másokért? Merem állítani, hogy nincs Magyarországon ember, aki nálamnál jobban utálja az úgynevezett „radikalizmust”, a destruktíót, a felforgatást. De nem tudom belátni azt, hogy miért bűnhődjék valaki ilyen címen, aki nem részes benne. Bűnhődjenek igents mindnyájan, akik szerencsétlen hazánk tönkrajtuttatásában bűnösök, de nagymérvű erkölcsi elaljasodást jelentene odáig általánosítani, hogy szenvedjen a kifogástalan, tisztességes zsidó is azért, mert fajrokonai közül számosan galádul viselkedtek.”

A gróf úr egyébiránt egyideig egy nagy bank élén állott és olyan jóban volt a zsidókkal, hogy az illető bank elnökségét akkoriban tréfásan ezzel jellemezték: „egy gróf, egy zsidó, utána megint egy

gróf és egy zsidó”. Olyan elfogulatlanságot tanusított még pár évvel ezelőtt, a mai társadalmi igazságtalanságok ellen, hogy a kapitalizmus túlnövéseivel szemben egészen baloldali radikális intézkedéseket javasolt. *Most pedig cikkének a bevezetésében megállapítja, hogy egész Európában előretör a zsidógyűlölet és itt szomorúságunkra Magyarországról is megemlékezik.* Azt írja ugyanis:

„Erősödik az antiszemita-hullám Németországban, Franciaországban, Ausztriában, Magyarországon, Lengyelországban, Romániában, Szerbiában és számtalan tárgyilagossággal megfigyelése szerint elfojtottan Szovjetországban is, ahol úgy lappang, mint parázs a hamú alatt, amely csak egy kis levegőre vár, hogy lobogó lángra gyulladjon. Igazságszerető, elfogulatlanul gondolkodó olyan emberek előtt is, akik az e téren folyamánként mutatózó túlzásokkal, általánosításokkal, méltánytalanságokkal és igazságtalanságokkal nem is értenek egyet, világosan áll, hogy a mostanában mutatózó, az eddiginél sokkal általánosabb, sokkal intenzívebb és vehemensebb antiszemitizmusnak főoka, és pedig érthető főoka: a zsidóságnak a bolsevizmus körüli vezető szerepében rejlik.”

Ennek bizonyítására egy nagy fejtegetés szolgál, hogy vonalvezetéséből kiderüljön, hogy a bolsevizmus vezetői Oroszországban és máshol, főleg zsidók. Az adatok úgy vannak csoportosítva, hogy laikusok előtt hatást keltenek. Ahányszor említve vannak pl. Trockij és társai, mindig újból és újból megtudjuk, hogyan is hívták őket előbb. Felsorolja az összes kikeresztelkedett baloldali, habár nem is bolsevista író-

kat és azokat mind a zsidók nyakába sózza.

Tegyük fel most már, hogy a grófnak igaza van, hogy a bolsevizmus vezetői közül túlsok a zsidó, mit tegyen tehát a zsidóság? Erről szól a cikk konkluziója:

„A tisztességes, hazafias, az őt befogadott nemzetekkel nemcsak külső mázban, de benső lényében is valóban összeforrt, együttérző zsidóság tagjai az eddiginél sokkal erélyesebb, hangosabb, hatékonyabb módon szálljanak szembe destruktív fajrokonak nemzetrontó aknamunkájával és törekvéssel ahol és amikor csak lehet, szóval, írásban, könyvekben, hírlapokban, gyűléseken, felolvasásokon, és pedig nemcsak a bevalottan bolsevistákkal, de a bolsevizmus terjedését sunyi módon előkészítő radikális bölcselkedőkkel szemben is — vagy Németországból egész Európára át fog terjedni egy olyan erős antiszemita hullám, amelynek a tisztességes, hazafias zsidóság ártatlanul adja meg az árát.”

Sajnos, ez a konkluzió csak olyan, mint ahogy az ismert közmondás tartja: „Vajudnak a hegyek és születik egy nevetéses kis egér”. A vallásos zsidóságnak nincs is szüksége, hogy a zsidóság a tönkretövivel való közöségét megszüntesse. Ezek a romboló elemek már előbb is otthagyták a zsidóságot. Ezt a gróf is elismeri:

„Megjegyzendő, írja, hogy mindezek a zsidó forradalmárok, vallásukból egészen kivétkezve, kiváltak a zárt tömegben élő orosz-lengyel zsidóságból.”

Azt is tudja mindenki, hogy az, ami Szovjet-Oroszországban történik, hogy megölik a zsidóság lelkét, a zsidóságnak vallási szem-

pontból oly nagy szerencsétlensége, amelyhez hasonló nincs a zsidóság történetében. És ez nem csak vallásos szemszögből nézve van így. A mostan Jeruzsálemben dolgozó angol királyi bizottság előtt tartott nagy beszédében a cionista Weizmann megállapította, hogy Szovjetország két és félmillió zsidósága a két évtizedes bolsevik méreg következtében teljesen levált a zsidóságról. És lehet-e erőteljesebben visszautasítani ezeknek a felforgatóknak a zsidósághoz való viszonyát, mint ahogy ezt egy nacionalista zsidó teszi, Jakob Klatzkin, aki ugyancsak nem vallásos és akinek a szavait idézi a gróf:

„Az asszimiláció első stádiumában ezek kártevői nemcsak a zsidóságnak, amelyből való kiválás dacára nem távolodtak attól teljesen el, de kártevői annak az idegen népközösségnek is, amelybe igyekeznek beilleszkedni. A nekik tulajdonképpen idegen kultúra forrásait csak megzavarosítják, felszínen maradnak akkor is, ha belemélyedni látszanak, leginkább csak rácsálnak, ebben az idegen kultúrában, turkálnak benne, gúnyolódva, öntelt bölcsekedéssel és minden jobban tudni akarással, mindig az igazi lényeg mellett, fölött vagy alatt maradván, avval magukat sohasem azonosítva. Vétkeznek az idegen népek nemzeti léte ellen, meghamisítják ezek kultúráját, hamis zsidótlanná vált zsidósággal eltörölni igyekeznek a határokat, mert a saját lelkükből kiveszték a határvonalakat. A népek szent kötelessége őket maguktól elhatárolni”.

Kritikai szemmel nézve, az értelemes olvasó meg fogja állapítani, hogy gróf Karolyi Imre fejtegetésének analízise: 99 és fél százalék elfogultság, fél százalék igazság és ezért veszedelmes az

átlagos olvasó szempontjából. A zsidóság 99 és fél százaléka teljesen ártatlan a bolsevizmusban, mi nem lehetünk tuszai azoknak, akik elárultak bennünket és egyáltalában nem vezethet célhoz még az sem, ha minden egyes kis hitközség tiltakoznék hangosan a bolsevizmus ellen. Azt mondanák: alibit akarnak igazolni. Nem szabad ugyanis szem elől téveszteni, hogy a mai demagógia szempontjából a bolsevizmus már nem is életfelfogás, hanem az, ami nem tetszik az embereknek, és ugyanazon demagógia szájában a zsidóság nem vallás, nem faj, nem népesoport, hanem az, amit bűnbaknak lehet odaállítani, amit könnyen meg lehet támadni, mert gyengébb.

Mit tehetünk tehát valóban? Arra kell nevelnünk magunkat, hogy bizzunk az emberiség mégis bekövetkezendő kijózanodásában és bizzunk I'ten kegyelmében, akinek „kezébe le van téve az uralkodók szíve és ő irányítja őket oda, ahová akarja”. Vegyük tudomásul, hogy a mai gyűlöletet a szomorú viszonyok szülte elkeseredés okozza, és a zsidóság, mint gyenge közösség viseli a társadalom bűneinek bűnhődését. Bizzunk abban, hogy ez az elkeseredés meg fog enyhülni, kitarunk „amíg rednk ömlik a szellem a magusból (amely nem a közönséges anyagiasság és erőszak szerint ítéli) és a puszta, termőföldd lesz, (a mai sívárságot a munka, a becsületes tevékenység váltja fel) és honolni fog a pusztában az igazság és a termőföldön a jog” (Jesájó 32, 15.)

Az emberi igazságtalanság ellen az igazság I'tenéhez fellebbezünk!

Schuschnigg kancellár s a zsidó Nobel-díjasok

Bécsből jelentik: Az osztrák közoktatásiügyi miniszter ünnepély keretében köszöntötte a Nobel-díjjal kitüntetett két osztrák tudóst: Löwi és Hess professzorokat. Azt mondta: „Tisztelet és hála a tudomány eme férfainak, akik a szellem szövetnekét lobogtatják a fiatalabb egyetemi nemzedék előtt és a német tudománynak, amelynek szellemterületéhez tartozunk és azonfelül az egész kultúrvilágnak oly sokat nyújtottak.” A miniszter után dr. Schuschnigg kancellár átadta a tudósoknak a kitüntetést.

A német góluszból

Nagyon jellemző, miképpen közli egy német-zsidó lap a konstanzi templom ellen elkövetett hitlerista merényletet. Azt írja: „Egy gyűjtogatás, amelynek rendőri nyomozása még folyamatban van elpusztította a frigyszekrényt, az összes Tóratekereseket és az összes szerelvényeket.”

Freiburgban a hitközség, tagjai számára lakás- és konyhaközösséget akar létesíteni. Mind a két törekvés arra mutat hogy milyen szegénység uralkodik a hitközségi tagok között.

A Pfalz egyik kis községe Fussgönheim eladta templomát amelyet 1902-ben épített. Az egész környéken nem maradt csak 15 zsidó.

Tekintettel arra hogy a náciizmus a kikeresztelkedetteket is zsidóknak tekinti, érthetetlen az a híradás hogy Mannheim mellett egy kis községből két család, összesen 8 személy, kilépett a zsidó közösségből.

Míg nálunk az antiszemita lapok előszeretettel tömik tárcájukat zsidó hirdetőik pénzével, addig Németországban a fajörület már oly fokon tart, hogy számos árja-lap nem fogad el zsidótól hirdetést. Ez azután a következő hihetetlennek hangzó esetet produkálta: Két zsidó, akinek érdeke volt, hogy jellegre szóló hirdetései ilyen árja lapokban megjelenjenek, megbízott egy árját, hogy ő helyezze el a hirdetéseket, mint sajátját. Amikor azután a jellegre jelentkezők által a lapok rájöttek a dologra, mindhárom ellen feljelentést tettek „rangbecsületük megsértése” címén, a kötheti bíróság előtt, mely 4-6 heti fogsággal sújtotta a három férfiút.

A szentföldi események Erősen lecsökkent a zsidó bevándorlás

Jeruzsálem, dec. 30. Hivatalos jelentés szerint novemberben 938 zsidó vándorolt be az országba, közük 138, akik legalább 1000 font tökével rendelkeznek. 1935. novemberében 4500 volt a bevándorlók száma.

Jeruzsálem, december 29. Míg egyrészt a terrorcselekmények kiújulásával kapcsolatban az a veszély fenyeget, hogy az egész palesztinai arab felkelés újból fellángol, addig más részről sűrűsödnek a jelek, amelyekből arra lehet következtetni, hogy az arabok feladja a királyi angol vizsgálóbizottsággal szemben eddig tanúsított bojkottjukat. Mint ismeretes a palesztinai arabok legfőbb komitéja kezdettől fogva vonakodott a Pa-

lesztinába küldött vizsgálóbizottság munkájában résztvenni, most azonban a külföldi arab uralkodók közbelépésére a legfőbb arab bizottság állítólag már hajlandó a vizsgálóbizottság előtt megjelenni. Az egyetlen Jeruzsálemben megjelenő arab újság most már arról ír, hogy a palesztinai arab lakosság követeli, hogy a legfőbb komité vegyen részt a királyi vizsgálóbizottság munkájában. Egyelőre még nem lehet tisztán átlátni, hogy a legfőbb arab bizottság milyen módon kapcsolódik be a vizsgálóbizottság munkájába, annyi azonban bizonyos, hogy a bojkott feladásával a legfőbb komité nem mond le az arabok egyetlen követeléséről sem.

A négy külföldi arab uralkodó közbenjárása a palesztinai arabok legfőbb bizottságánál tehát eredménnyel kecsegtet, ellenben zsidó szempontból itélve, nem kedvező. Ugylátszik: Anglia kezdettől fogva a külföldi arab uralkodók megnyerésére helyezte a fősúlyt, állítólag az angolok azzal nyerték meg a külföldi arab uralkodók jóindulatát, hogy ígéretet tettek egy olyan terv támogatására, amely az arab államok szövetségének megalkotását célozza.

Arab államokban mozgalom indult, egy nagy arab hadsereg felállítására érdekében, amely a palesztinai arabokat támogatná a zsidók és angolok elleni harcukban.

Duschinsky főrabbi a kir. bizottság előtt

Az Aguda deputációja élén a múlt héten megjelent a királyi bizottság előtt Duschinsky főrabbi és Blau rabbi, Duschinsky főrabbi a köv. kijelentést tette a királyi bizottság előtt:

— Az I'teni törvények nem teljesíthetők a maguk teljességében a Szentföldön kívül. A Szentföld célja tehát a Tóra törvényeinek megvalósítása. A Tóra törvényeihez ragaszkodó zsidó réteg nevében követelem, hogy ne akadályozzák meg a bevándorlást és a földvásárlást. A Királyi Bizottság lássa be, hogy a mandátum előírásait komolyan kell mérlegelni. A Szentföld és a Tóra elválaszthatatlan fogalmak. A zsidó vallás azonban ugyanakkor megtiltja a zsidóknak, hogy erőszakkal foglalják el az országot és hogy bárki fölött uralkodjanak. A zsidóság kielégítő megoldást vár a királyi bizottságtól.

A bizottság elnöke Lord Peel erre azt kérdezte a főrabbitól, vajjon a bevándorlás megengedésére vonatkozó követelése, csupán vallásos zsidókra vonatkozik-e, vagy pedig a többiekre is?

— Nem tesszünk ebben a tekintetben különbséget — felelte a főrabbi.

— Nem veszi tekintetbe, a felvevőképesség alapelvét?

— Mi bevándorlást követelünk a mandátum rendelkezései szerint.

— A mandátumban említés történik a felvevőképességről.

— Ugy tudom, hogy ez a felvevőképesség még koránt sincs kime-

ritve. Ennek keretén belül követeljük a bevándorlás szabaddá tételét.

Ezután Blau rabbi vette át a szót. Hangsúlyozta, hogy az orthodoxia, a palesztinai zsidóság 1/5-e, nem ismeri el a Vaad Leumi (zsidó nemzeti tanács) illetékességet, mivel az utóbbi nem áll a Tóra alapján és a vele való tárgyalások meghiusultak.

— Talán a női választójog miatt — kérdezte a bizottság egyik tagja.

— Emiatt is — felelte Blau rabbi.

Az egyik bizottsági tag kérdezte, hogy a vallásos zsidók a vasútnál és a póstánál alkalmazásokat kérnek, de hogyan őrizhetik meg a szombatot?

— Bizonyos nehézségek vannak, ugyan, válaszolta Blau rabbi, de ezeket jóakarattal le lehetne küzdeni

hisz a nemzsidó alkalmazottak helyettesíthetik a zsidókat.

— Van-e tudomásuk, hogy a palesztinai bevándorlás lehetővé tételére, szinleges házasságokat kötnek és azután elválnak és hogy a házasságok 40 százaléka ilyen jellegű?

— Ezt tudjuk és küzdünk is ellene.

Ezután a rabbi kérte a kormányt, hogy ismerje el az Agudának azon jogát, hogy az orthodox hitközségi tagokat megadóztathassa és hogy a kormány szubvencióban részesítse az agudista iskolákat, valamint egyenlő jogokat biztosítson az Aguda számára, rabbinikus bíróságok kinevezésére. Ezenkívül agudista munkások alkalmazását kérte az állami közmunkáknál és földet kért az agudista telepesek számára.

POLLÁK SAROLTA

kozmetikus, az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villamos szőrtelenítés, szemölcsirtás. kvarc „Miracle” hajeltávolítószert tanítványképzés.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

חמץ של פסח Husvétí árut az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
gyakorolja.

A husvétí áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigorú felügyelete. E szigorú rituális felügyelet teljes erejű biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvétí áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvétí árut tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113. postafiók 5. Telefon: *2-688-45.

Az erdélyi orthodoxia választó nagygyűlése

Az iroda örökös elnökévé Wesel Albert tordai főrabbit, alelnökeivé Freund Sándort és Ullmann Istvánt választották

(Kiküldött tudósítónktól.) Kolozsvár-Cluj, dec. 30. Amint a *Zsidó Újság* jelentette, dec. 28-án és 29-én folyt le Kolozsvárt az erdélyi orthodox hitközségek kongresszusa, melyre Erdély minden részéről mintegy 300 delegátus gyűlt egybe. A kongresszus mindvégig óriási érdeklődés jegyében zajlott le. Hétfőn d. e. 11-kor nyitja meg a nagygyűlést *Wesel Albert* tordai főrabbi, a Központi Iroda elnöke. Megnyitójában visszapillantást vet az Iroda öt éves működésére, mely idő alatt — úgy mond — minden lehető elkövetett az orthodoxia érdekében.

Ezután megválasztották az igazoló bizottságot, mely nagy vihart idézett elő, mivel Kolozsvár teljesen negligálva lett. A vihar csak akkor csendesedik, amikor a kolozsvári Weisz Gyulát is beválasztották a bizottságba, mely este 8-ig összesen 280 mandátumot igazolt.

Este 9-kor vette kezdetét a kongresszus érdemleges munkája. *Friedmann Ferenc* (Temesvár) a gazdasági bizottság javaslatát terjeszti elő. Az Iroda költségvetésének biztosítására a pótgabellabélyeg rendszerének fenntartását javasolja és indítványozza, hogy az Iroda a nem fizető hitközségekkel szemben való retorziókép a kaszusz megbízhatóságának megvonását alkalmazza. *Hirsch Jakab* (Nagybánya) és *Reich Mózes* főrabbi (Medgyes) tiltakoznak a kaszusz-retorzió ellen. Hosszabb vita után *Wesel* főrabbi enuncziálja a kongresszus határozatát, mely szerint eltekintenek a rituális életbe vágó szankciók alkalmazásától.

A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amely az ország zsidóságának általános és az orthodoxia speciális sérelmeit tárja fel. A határozati javaslat rámutat a zsidó lakosság súlyos helyzetére és problémáira. Tiltakozását fejezi ki az egyre növekvő antiszemita hadjárat és rágalmozások ellen, majd a zsidó iskolák kritikus helyzetével foglalkozik és a kormány megfe-

lelő támogatását kéri a zsidó népiskolák számára.

Kedd délelőtt a jelölő bizottság megválasztása körül folytak izgalmas tárgyalások. A kongresszus két táborba oszlik. Az egyik a *szatmári*, a másik a *dési* párt listája köré csoportosul. 11 órakor nyitotta meg ismét a kongresszust *Wesel* főrabbi és bejelentette, hogy *Klein Jakab* főrabbi (Halmi) békét teremtett a pártok között: a 21 tagú jelölő bizottság a *szatmári* lista világi- és a *dési* lista rabbi jelöltjeiből alakult meg — a *szatmári* főrabbi bevonásával.

Mialatt a jelölő bizottság visszavonul, hogy munkáját megkezdje,

a kongresszus közfelkiáltással és hatalmas óvációval a Központi Iroda örökös elnökévé megválasztotta *Wesel Albert* tordai főrabbit.

A főrabbi könnyekig meghatva mond köszönetet a spontán megnyilvánult bizalomért, amit azzal akar meghálálni, hogy a jövőben még nagyobb odaadással fog igyekezni dolgozni az erdélyi orthodoxia érdekében.

Ezután *Ordentlich Ferenc* (Dés) méltatja *Wesel* főrabbi érdemeit és javasolja, hogy harcok elkerülése céljából ismét *Freund Chájimot* jelöljék egyhangúlag a központi iroda alelnökévé. *Scharfstein Jakab* (Arad), *Ullmann István* nagyváradi hitközségi elnök jelölését is kéri az alelnökségre.

Ezután *dr. Klein Miksa* tartott nagyhatású beszédet, aki ugyancsak méltatja *Wesel* főrabbi áldásos tevékenységét, majd ama kívánságának ad kifejezést, hogy a *baalbatim* is megfelelő részt kapjanak a rabbik mellett a hitközségek életének irányításában. Rámutat azokra az erőfeszítésekre, amelyeknek eredményeként vívták ki a hitközségek világi vezetői 1923-ban a zsidó felekezet jogegyenlőségét. Majd az állampolgárságok revíziójának kérdéséről

beszélt *dr. Klein Miksa* és végül a romániai zsidó lakosság súlyos, aktuális problémáira hívta fel a rabbik védelmét és a zsidó érdekek megvédésére a kongresszust.

A délelőtti ülés *Sperber Dávid* brassói főrabbi emelkedett szellemű beszédével ért véget. Ugyancsak a kedd délelőtti ülés keretében kérte *Gombos Simon* margittai delegátus a hitközségek és az alkalmazottak között felmerülő duntajrók ügyének megfelelő rendezését.

A jelölő bizottság egész nap folytatta tanácskozásait az alelnök és a tisztikar megválasztása ügyében és a tárgyalások elhúzóda miatt csak a késő esti órákban ülhetett össze a kongresszus plénuma. A jelölő bizottság előterjesztésére két alelnököt választott meg a kongresszus egyhangú lelkesedéssel: *Ullmann István* (Nagyvárad) és *Freund Sándor* (Szatmár) személyében. A központi iroda választmányát is egyhangúlag választották meg.

Wesel főrabbi és *Ullmann István* záróbeszédeivel, emelkedett hangulatban ért véget a nagygyűlés.

Rubinstein László

Haskó

mérők
cíánóz

Budapest, Erzsébet körut 16.
Telefon: 135-036.

x Rasol és Barbien. Ezen, borotva-
port előállító két vállalat legújabban
Budapesten Király-utca 30. alatt kö-
zös eladási irodát nyitott. A cég je-
lentése szerint az árakat mérsékeltek.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított
hajból; javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
BUDAPEST, KIRÁLY-U. 53.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Budapest, Károly-körut 7.

Szombatév a Szentföldön

Ha előveszük a lüachot akkor látjuk hogy a mostani év a Ramban és gaonok számítása szerint a s'mitó-ciklus hatodik éve, így tehát jövőre, 5698-ban s'mitó-év lesz. Erre tudvalevőleg a Tóra a következőképpen rendelkezik:

„Ha bejöttök az országba, amelyen én adok nektek, akkor pihenjen a föld szombati évet az Örökévalónak. 6 éven át vedd be földedet és mesd meg szőlődet, de a 7-ik évben szombatév legyen a föld számára.”

Ez a törvény természetesen csak a szent rögre vonatkozik, amennyiben ez zsidók birtokában van. A kérdés tehát most időszerű és erről tanulmányt írt *Dr. Breuer József*, a frankfurti jesiva vezetője. Többek között kifejti:

— Már 50 évvel ezelőtt kezdték tárgyalni a kérdést, az első palesztinai gyarmatosításokkal kapcsolatban. Felvetődött a kérdés, milyen módon lehetne a vallástörvény keretében kikerülni a s'mitó megtartásával összekötött gazdasági nehézségeket.

— Voltak szaktekintélyek, pl. Rabbi Jiczchok Elchónon Spektor, a hírneves kovnói gaon, aki azt a módozatot ajánlta, hogy a zsidók adják el földjeiket két évre (sz'char sabosz b'havló) nem-zsidóknak és ezek műveljék meg. A kérdéssel foglalkozott a Nócziv (R. Naftóli Cz'vi Berlin), aki erre vonatkozólag ezt mondja „Mésiv Dóvor” című művében: Hinni kell abban, hogy a zsidóság fennmaradása, közvetlen iteni csoda, mert közfelfogás szerint a zsidóság legjobban tenné, hogyha beolvadna a többi nép közé és mi mégis az ellenkezőjét látjuk: mennél inkább akarunk beolvadni, annál jobban gyűlölnék bennünket. — Épp úgy kell hinni azt is, hogy Erecz Jiszroél különbözik más ország-

tól, élete nincsen fizikai előfeltételekhez kötve, hanem az iteni törvények lelkiismeretes megtartásán alapszik a fennmaradása.

— A Jerusalmi híres magyarázója, a Ridbaz is foglalkozik a kérdéssel (Hilchajsz Svilsz) és azt hangsúlyozza, ha zsidó gyarmatosok megművelik a földet és a s'mitót megtartanak, akkor az első indítást adnák a jövődő megváltásra. Tudja, mily nagy áldozatot jelent ez és költői szavakkal felkiált: „Leroskadok szent földünkre és mondom: „Föld, Föld, ne lépi föl gyermekeid ellen, mint vádló! Könyörögi Alkotónkhoz, hogy irlalmazzon nekünk, hogy minél hamarabb megváltson minket, hogy visszatérhessenek gyermekei

a száműzetésből, és hogy megőrizzék a szombatévet szentségben és tisztaságban, ahogy ezt a Te akaratod előírja.”

Ötven év óta tárgyalják a kérdést, de még nem alakult ki egyetemes állásfoglalás. Elsősorban természetesen Palesztinában sürgetik a probléma alapos megvitatását. Arra az esetre, hogyha a rabbinikus tényezők úgy döntenének, hogy a s'mitó megtartása kötelező, ez oly óriási terheket jelentene a földművelőkre, hogy nagy pénzalap nélkül a törvény megtartása nem is képzelhető. Így tehát azt sürgetik, hogy az alap megteremtése érdekében meg kell kezdődni a szervezkedésnek.

Rasi kommentárjának magyarázatai

Igen érdekes füzetet küldött be hozzánk *Schönfeld Jakab* nyomdász, Nagymihályból. (Michalovec, Szilovenszkó.) Füzetekben kiad, Rasihoz írt 3 nevezetes kommentárt. Tudvalevő, hogy évszázadok óta nálunk zsidóknál a héber tudás és műveltség legelső és legfontosabb foka a Chümis-Rasi. Amióta a nagy Mester (1040-1105) közreboocsájtotta magyarázatát, azóta állandóan kedvelt tanulmánya a zsidóságnak. A széles néprétegeket főleg az fogta meg, hogy az egyszerű értelem és a midrasokból kiszedett agadikus glosszák nagy művészettel és esődálattalraméltó közvetlenséggel fűződnek egybe.

Rasi bibliakommentárja volt az

első héber mű, amelyet 1475-ben, nemsokára a könyvnyomtatás felfedezése után kinyomattak. Nagy népszerűségére vall az is, hogy mintegy 50 szerző írt hozzá magyarázatot. Igen népszerűvé lett a XVI. század elején élt *R. Eljő Mizróchi* konstantinápolyi főrabbi s chachambasi Rasi-kommentárja. Ugyancsak ebben a században kommentálta a *Hóher Rabbi Löw* prágai főrabbi, továbbá a *Ievüs* híres szerzője *Rabbi Mordecháj Jofe*. Ennek a három gaonnak magyarázatait egy könyvbe összegyűjtve, most kezdi havonként megjelenő füzetekben kiadni, Schönfeld Jakab. Az első füzet *Berésisz* és *Najach* hetiszakaszokat tartalmazza.

Megjelent

a „Kicür Sulchon Áruch”
magyarul. Teljes mű. Ára : P 3.60
Kapható : **Baum Tibor** könyv-
kereskedésében, **Miskolc**, Ka-
zinczy-u. 1.

— ומבאת ברכה אל תוך ביתך —
Használjon ÁLDÁS cipőpasztát

Gyártja : **Oberländer, Ujpest**, Kassai-utca 49.

Pártoljon szombattartó céget! Kérje mindenütt

Divatos, izléses **parókák** hullámos hajból
PIECHNIK és **MECHTL-nél**
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A gettó legendáiból...

... Néma volt az éj, az imakopogató mélyen aludt, a mellette levő szobában pedig szép hajdon leánya pihent. Hirtelen felriadt a leány, úgy rémlett neki, hogy a kalapács, mellyel apja kora reggel imára hívogatta az itenfélő népet, hogy a kalapács halk rezgéssel cseng és föl-meg lesiklik.

— Apám, nem hallok a kalapácsot? — szólt a lányka.

— Nem hallok semmit. Ugyan mit zavarsz? Aludj...

A leány ijedt szemmel bámult az éjszakába, ime most tisztán hallotta a halk, félelmetes csengést: föl, meg le, föl meg le a kalapács.

— Apám nem hallok? Valaki meg fog halni az utcánkban!

És hirtelen, mintha súlyos kéz markolt volna a szívébe:

— Pten, aki élsz! A rabbi az!

E pillanatban elnémult a kalapács. Kinn az ablakon kopogtatott valaki, sietős volt a halk kiáltása.

— Kelj föl, kopogtasd kalapácsodat és ébreszd a népet imára, hadd mondjanak thüllimet. A rabbi haldoklik!

Nemsokára felcsendült minden ajtón a jól ösmert három kalapácsütés.

A rabbi haldoklott. Gyertyák égtek a szobában, fájt neki a világosság, de nem szólt, nem nyögött. Néma kintan rezgett a selymes fekete szakáll, bódultan égett a lázas szeme; néha nyílt az ajtó, lassan megett a kicsi szoba imádkozó böcherekkel. Panaszosan hördültek az imák, az ablakon fekete újjal kopogtatott a fenyegető éj. Aztán beszűrődött a hajnal bánatméla szürkesége. A böcherek hangosabban jajveszékelték. Lemérték a sóvány test hosszát, gyertyabélt hoztak és viaszokat, hosszú gyertyát formáztak, olyan hosszú volt, mint a rabbi elkényszeredett teste. Felöltöztették a gyertyát kiltibe, kivitték a temetőbe, elföldelték a halottak mellé.

De a rabbi teste merevedni kezdett, a kezére rászállt a hidegség.

— Hatalmas Pten, — jajgattak a böcherek — mit tegyünk, hogy szent Rebbenk életben maradjon?

— Gyűjtsünk a számára éveket, szólt az egyik, talán meghallgat a jó Pten.

Házról-házra járt a böcher, papiros volt a kezében, fölírtta rá, hogy ki mit adott a saját életéből,

hány hónapot, vagy évet a rabbi javára.

— Adjatok, adjatok, szólt a böcher.

— Adok egy hetet, — mondotta egy fiatal asszony.

— Adok egy hónapot, szólt a boltos, mert arra számított, hogy majd javára róják ezt a cselekedetet az Ursten jó angyalai.

— Adok egy évet, — mormogta az aggastyán. (De az aggastyán csalt, nem volt többje, csak egy fél-estendeje.)

A böcher elment az imakopogató háza mellett. Kinn állt a lány.

— Hát te nem adsz semmit a rabbinak? — kérdezte a böcher.

— Az életemet, az egész életemet adom, zokogott a lány.

— Beirhatom?

— Irjad, irjad.

A böcher beleírta a lány egész életét.

Még ugyanabban az órában magához szólította a leányt a Teremtő.

A rabbi fölvirult, vidám volt és szép volt, bölcsességének híre járt az egész országban.

Éjszaka a talmudot böngészte. Egyszer, mintha hallotta volna, hogy odakinn, az ablak alatt, valaki énekel. Dallamos leányhang volt. Kinyitotta az ablakot: nem volt ott senki. De az ének zengett, melegen, rejtelmesen. Tavasz éjszaka volt. Ekkor a rabbinak megfoghatatlan, különös érzése támadt. Könnyű, szárnyaló volt a lelke, dalolni szeretett volna, tavasztól ittas, világi nótát. Mint hogyha az ablak alatt fölzendülő ének az ő ajkából röppent volna ki.

— A lány! — cikázott föl benne valami. — Most dalolna és szabad volna, mint a madár!

A rabbi a talmud fölé hajolva sirt.

Nemsokára, egy nyári éjszakán, furesa mámor szállta meg a rabbit. Az Énekek Énekét olvasta, odakint szerelmesen dalolt a fülemile. Az ablak alatt boldog kacagás hangzott, majd a csóknak édes csellóhangja. Nem volt odakint senki. A rabbi úgy érezte, mintha valaki hosszan, forrón megcsókolta volna. Melegséget és odaadást érzett magában. Kitérte két karját, mint hogyha egy erős nyakat akart volna körülögni. Valami nagy boldogság, eddig ismeretlen vágyakozás könnyet préselt a szeméből.

— A lány! — cikázott föl benne egy emlék. Most boldog volna...

A rabbi a könyvébe mélyedt, de nem értette meg azt, amit olvasott.

Egy esztendő múlva, tavasz után, a rabbi rettenetes fájdalomra ébredt. Mint hogyha kettéhasította volna valami a testét, mint hogyha ki akart volna belőle szakadni, ami hozzá volt növe, hús az ő husából, vér az ő véreből. Mély jajsztót bígott az ajka. Egetrázó volt a kínja, elvesztette az eszméletét. Aztán föl-ébredt a kábulatából, vinnyogást hallott, olyat, mint egy újszülött gyermek kiáltása.

— Jaj nekem, sirt a rabbi. Ettől is megfosztottam...

Ezentúl minden éjszaka hallotta ezt a gyereksírást, egy tisztán csendülő női hang pedig gyönyörű bölcsődalokat énekel és néha olyan volt ez, mint hogyha az ének a rabbi ajkáról röppent volna.

Az idő eljárt, hatszor ismétlődött a kín, meg a gyönyörűség, ugyan-úgy, mint azon az éjszakán. Gyereksírás töltötte be az éjt, dajkanótákat gajdolt egy női hang, — az után csend lett sokára.

Ekkoriban a rabbi már hervadozni kezdett.

Örömök éneke csendült az éjszakában, a rabbi a talmud fölé hajolt és ezt gondolta:

— Most lett barmiczva az elsőszülött fia. Ettől is megfosztottam.

Elmult több év, egyszer új örömkórus zendült. A rabbi a talmud fölé görnyedve mondotta: „Most viszi chiupe alá az első lányát. Jaj nekem, ezt is elvettem tőle.”

Mindig új, meg új ének hangzott. A boldogság dalai elsomorították a rabbi hanyatló életét. Valami nagy fájdalom tépdeste a lelkét: „Milyen boldog anya lett volna!”

Néha már türelmetlenül várta, hogy meghallja egyszer a bánat hangját is. Hogy nem lett volna csupa boldogság a leány élete, amelyet tagjaiban és szívében érzett.

Nem, semmi, semmi. Folyton az öröm, a boldogság éneke.

— Milyen boldog lett volna!

Két kezével a mellét verte a rabbi, az őszbecsavarodott szakállát tépdeste, sirt, zokogott.

Igen öreg volt már a rabbi. Hogyha a könyveit bújtá, néha fátyol borult a szemére, ilyenkor meg kellett állnia a tanulásban. Az idegen elrablott életnek minden el-

veszett öröme számára fájdalom meg kin volt. Meg szeretett volna halni, de nem tudott. Körülötte kidőltek az emberek. Először élete társai szálltak sírba, aztán a böcherek, hűséges tanítványai, utoljára az, aki az éveket gyűjtötte. Magányosan élt a rabbi, ágatlan, leveletlen fatörzs, melyet a szél kidönteni nem tudott. Már a gyermekek is, kiket annakidején megáldott, már azok is aggastyánokként cipelték életük terhét, aztán ők is meghaltak. A rabbi idegen volt az élők között, nem értették, nem értette őket.

— Mikor következik el az én időm, oh lány! — sóhajtott a rabbi. Meddig akarsz még élni? *

Egyszer éjjelkor jajkiáltás hangzott föl az udvarról, olyan mint a haldoklóé.

— Most meghalt! — szólt a rabbi. Hála legyen néked, Ursten!

Reggel a böcherek halva találták az agg rabbit, ott feküdt foliánsai előtt...

L. K.

A tripoliszi zsidók bajai

Tripolisz olasz gyarmat fővárosából furesa hír érkezik, amely joggal megbotránkozást keltett az egész művelt világban és szinte nem egyezik meg azzal a liberális szellemmel, amelyben az olaszok kezelik gyarmataikat. Már hónapokkal ezelőtt megtörtént az a példátlan eset, hogy a tripoliszi kormányzó kiutasította az Olaszországból származó főrabbit és arra kényszerítette, hogy 24 órán belül hagyja el az országot, mert nem volt hajlandó érvénytelennek kijelenteni egy teljesen szabályszerűen kötött rituális házasságot, amelynél az olasz kormányzat egyik rendelkezését megszegték. Most meg az a hír érkezik, hogy

a tripoliszi zsidóság 3 vezető emberét, az ottani szokások szerint, nyilvánosan megvesszőzték és 114 zsidót letartóztattak, mert el-lenszegültek, annak a rendeletnek, amely szerint a zsidó boltosoknak szombat is nyitva kell tartaniuk.

Amikor a rendelet megjelent, böjtnapot rendeltek el a zsidók, majd amikor a kormányzó ragaszkodott rendelethez, kinyitották a boltokat, de nem árúsítottak semmit.

Pedig a zsidók joggal követelhetnék, hogy tiszteletben tartsák vallási törvényeiket. Amikor Olaszország még nem is létezett, ezen a területen igen nagy zsidó település volt. Már a római idők-

zött, nem értették, nem értette őket.

— Mikor következik el az én időm, oh lány! — sóhajtott a rabbi. Meddig akarsz még élni? *

Egyszer éjjelkor jajkiáltás hangzott föl az udvarról, olyan mint a haldoklóé.

— Most meghalt! — szólt a rabbi. Hála legyen néked, Ursten!

Reggel a böcherek halva találták az agg rabbit, ott feküdt foliánsai előtt...

L. K.

Bizonytalanságban l'tenbizalom

Ha volt valaha idő, amikor megértették, hogy milyen böles felül-emelkedés, egészséges és egyedül lehetséges életfilozófia rejlik e szavakban: „Börüch Hasém jajm, jajm — hála, l'tennek, napról napra”, amelyet a vallásos zsidó oly gyakran emleget, úgy a mai idő az. Kaleidoszkopszerűen váltakoznak az események, az egyik nap történései elfelejtetik az előtte való na-

ben laktak erre zsidók. Hosszú ideig az arabok uralma alatt volt az ország és akkor nagyon sokat szenvedtek, sok üldöztetésben volt részük, de túléltek az üldöztetést. Remélhetőleg ezúttal is úgy lesz és az olasz kormány — tudomást szerezve a történekről — vissza fogja vonatni ezen a vallásos lelkiismeretbe gázoló tripoliszi intézkedést.

A helyzet bizonytalansága éppen szívünkbe akarja írni azt a megnyugvást, amelyet szavakba ölt ez a vallomásszerű kijelentés: „Börüch Hasém jajm, jajm — hála l'tennek napról-napra”. A mai időkben tudjuk csak megérteni, milyen mély igazság rejlik abban is, hogy a Tóra szerint „naponként hullott le a manna az égből, hogy ezzel próbára tegye a népet, hogy a Tóra útjait követi-e.” Mert valóban a napról-napra változó életküzdelen, sorsunk bizonytalanságát domborítja ki előttünk és ez nagyon is alkalmas arra, hogy l'tenbizalomra tanítson bennünket, arra hogy hiába minden emberi okoskodás, az Örökkévalótól függ minden.

Inog minden, de mi szilárdságot keresünk l'tenben.

Kötöttárúk
dús választékban
SZÉKELY JENŐ
Petőfi Sándor-u. 9. és
Váci-utca 7.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészta és ostyaárúk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

WEISZ MÓR

Orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. - Telefon: 1-423-65

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 5

(Elbeszélésünk eddigi tartalma: Történetünk lepergeteti előttünk a XVI. századbeli német zsidóság egyik legeredetibb, legértékesebb férfiát: R. Joselmann von Rosheim. Egész élete az elnyomott hittestvérei érdekében folytatott közbenjárásokból (közbenjáró—stadlon) áll. Történetünk 1504-ben kezdődik az elzászi Rosheim hitközségében, ahol az a hír járja, hogy a szoldos hadsereg szabad rablást kapott a rosheimi zsidók ellen. Erre a fiatal tudós R. Joselmann, fehér zászlóval kezében deputációt vezet a hadseregarancsnokhoz és 600 aranyforint váltásdíj ellenében elhárította a katasztrófát a városka zsidósága felől. — Öt évvel később Frankfurtna kihirdetnek egy császári rendeletet, mely szerint a mesümed Pfefferkornnak, kérelmére engedély adatott, hogy az egész országban elköszönhassa a zsidók héber könyveit felülvizsgálat céljából, hogy „nem-e tartalmaznak kereszténygyalázásokat”. A szent könyveiktől, mint életemüktől megfosztott zsidók kétségbeesve várták a fejleményeket, amidőn csakhamar ott-termett R. Joselmann. Összekötéseinek révén Uriel mainzi választófejedelemhez fordult, akit annak háziorszával dr. Lippmannal együtt sebtiben kioktatott egyes talmudi tételekre, hogy mindenekelőtt leleplezhesse Pfefferkorn teljes tudatlanságát a zsidó tudományokban. Pár napra rá magához idéztette Uriel azt az eltaszító külsejű mesümedot, aki felmutatta előtte Miksa császár rendeletét, mely megengedte neki a zsidók „kereszténykáromló” iratainak kiirtását.)

A választófejedelem kezébe vette az okiratot és elolvasta. Majd oda fordult a mesümedhez:

— Ebből tehát következik, hogy te nagyon járatos lehetsz a rabbik tudományában.

— Én ismerem az egész Talmudot.

— Igazán, csak kereszténykáromló dolgokat tartalmaz?

— Kizárólag csak azt.

— Nono, én úgy tudom, hogy meg van benne a zsidók jogrendszere és igen sok, szép jogi dolgokat is lehet találni benne.

— Látszólag, igen. De képzelje el, Legkegyelmesebb Uram, az olvasható a talmud jogi részében: *Ketten megfognak egy öltönyt, az egyik azt mondja, én találtam, a másik azt mondja, én találtam. S tessék tudni, mi a döntés? az, hogy osztozkodjanak.* Hát az nem káromlás a jog ellen? Ha valaki valamit talál, akkor ne osztozkodják a zsákmányon, hanem adja vissza annak, aki elvesztette!

A választófejedelem egy pillanatig meghökkent s gondolta magában: „Hát valóban, ez fordul elő a Talmudban?” Mivelhogy azonban lehetetlennek tartotta, hogy az ő orvosa félrevezette volna, inkább feltételezte Pfefferkorn gonosz szándékát és jogászai ösztönénél fogva megjegyezte:

— Nem egészen így van! A Talmud arról az esetéről szól, amikor nem találják a károsultat. De most én kérdezek valamit. Tudod te, mit jelent ez: „*hezek seénaj nikor*”?

A mesümed zavarba jött, isszonyúan erőlködött, hogy fiatalokból valamit visszaidézzon emlékezetébe. Eszébe is jutott, hogy valamikor tanult ilyesfélét s diadalittasan mondotta:

— Hogyne, *hezek seénaj nikor* azt jelenti, hogy egy kárt amelyet nem lehet rábizonyítani, és különösen ha keresztények ellen lett elkövetve, az nem

is kár, mert csinálni lehet, csak ne fogják meg az embert...

Erre felkelt a választófejedelem, odalépett dühös arccal a rágalmazóhoz és rákiáltott:

— *Te hazug rágalmazó, hisz te egy tudatlan senki vagy!* Hogy merted elhitetni a császárral, hogy valamikor rabbi voltál? Hát te azt se tudod, hogy *hezek seénaj nikor* egy elképzelt kárt jelent, amit valaki okoz például a vöröstehehennel. Te is vörös vagy, mégpedig egy vörös kutya. A te megbízatásod tévedésen alapszik és ezért érvénytelen.

Ezeknek a szavaknak a hallatára Pfefferkorn földreborult a fejedelem előtt és azt mondta:

— Legkegyelmesebb Uram, én nem tudtam, hogy Fenséged olyan kiváló talmudtudós, különben nem mertem volna magamat ennek kiadni. Bevallom, hogy én ezekben a dolgokban egészen tudatlan vagyok, de szolgáljon mentségemül, hogy én a kölni domokosrendiek megbízásából cselekedtem.

Pfefferkorn eme utolsó szavai úgy hatottak a választófejedelemre, mintha hideg zuhannal öntötték volna le. Óvatósna kell lenniük, gondolta magában, nem ingerelheti maga ellen ezeket a szerzeteseket, mert ezek veszélyes és bosszúálló ellenfelek.

— Alljon föl, szólt a még mindig földreborult mesümedre. Haragomban talán túlszigorú voltam, elismerem, hogy szent lelkesedéssel akar dolgozni, de be kell vallanunk, hogy a mandátuma érvénytelen, hisz nem jártas a héber irodalomban. Így tehát menjen el újból a császárhoz, és kérje ő Felségét, hogy a megbízatáshoz nevezzen ki maga mellé egy olyan férfiút is, aki jól ismeri a héber irodalmat. Addig egyetlen egy könyvnek sem szabad a máglyára kerülni! Megértette?

— És ki lenne alkalmas, Fenséges Uram, erre a feladatra?

— A sváb követség bírása, Reuchlin királyi tanácsos, aki jól tud héberül és amellet a zsidóságnak nem barátja.

A választófejedelem intett a kezével, Pfefferkorn el lett bocsátva. Utána elébe járult háziorsvosa és ennek megmondta: Reuchlinhoz utasítottam ezt a vörös csúfságot, Reuchlin igazságos ember, önálló jó kezébe van az ügy letéve.

Uriel választófejedelem intézkedésére az elkobzott *sz'forimt* nem hagyták elégetni, hanem őrizetbe vették a könyveket. A renegát éppen Reuchlinhoz készülődött, de még mielőtt útra kelt volna megelőzte R. Joselmann és felkereste Reuchlint Tübingenben. *Reuchlin* valóban jól tudott héberül, mert Rómában órákat vett *R. Óvajdó Sz'fornó*-nál, akinek a Tórához írt kommentárja közismert. Nagy feltűnést keltett abban az időben, hogy Sz'fornónak óránként egy aranyforintot fizetett, ami a mai pénzben, kb. 25 pengőnek, tehát hallatlanul magas tiszteletdíjnak felelt meg.

Amikor R. Joselmann megjelent Reuchlin előtt, ezzel kezdte:

— Engedje meg királyi tanácsos úr, hogy elmondjam a hagyományaink által egy tudós ember láttára előírt áldást.

Reuchlin jóváhagyólag bólintott, Rabbi Joselmann befedte fejét és elmondotta az áldásmondatot: „*Dicsértessél te Örökkévaló, a világ királya, aki bölcsességéből részt adott halandó embernek.*”

(Folyt. köv.)

Álzsídók és kényszerzsidók

Egy nógrádmegyei kis hitközség egy jesivanövéndéke azt írja nekünk, hogy az ő környékükön egy *Koncz József* nevű, vörösszakállú, kistermetű ember jár-kelel a falvakban, könyöradományokat gyűjt és zsidónak adja ki magát, holott római katolikus. A levélíró kéri, hogy közöljük ezt a nyilvánossággal. Megtesszük, nem mintha sajnálnók a szegény embertől, hogy ilyen módon szerez egynehány fillért. Emiatt nem kellene leleplezni, hisz talmudi bölcseségek szerint a társadalmi béke követelménye: úgy támogatni kell a nemzsidó szegényeket, mint a zsidókat. De ezzel a bujócskával esetleg súlyosabb erkölcsi bajokat is elő lehet idézni. A multkor, amint azt annakidején megírtuk, egy ilyen álzsídó résztvett Szegeden egy minjonon mint tizedik és ezáltal a vallási előírásba ütközően tartott kilenc zsidó, nyilvános i'tentiszteletet, holott ehhez köztudomás szerint tíz zsidó férfi szükséges. Természetesen ez már család és profanzizálása a vallásos érzésnek.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük azt a tényt, hogy a németországi zsidó „Winterhilfe” is támogat, ha nem is álzsídókat, hanem kényszerzsidókat. A német birodalomban tudvalevőleg nagy az inség és azért télen állami inségakciót szerveznek. Ebből a segélyből kizárták a zsidókat, ellenben megengedték, hogy ők maguk szervezzék meg téli segélyüket, az állami segélyakció állítólag nem is kér a zsidóktól. (Tavaly az angol lapok megírták, hogy az összegyűlt zsidó téli akció eredményén nagy érvágást végeztek a náciak). A téli akció szempontjából: a kitért, vagy vegyesházasságból származott embereket, zsidóknak tekinti a náciizmus. Ha ilyenfajta szegény ember van, az nem kaphat csak a zsidó segélyakcióból. A berlini hitközség közlése szerint több száz ilyen ember részesült támogatásban, aki vallásilag nem zsidó.

Ime, két furesa típus áll előttünk a nyomor következtében: az *álzsídó* és a *kényszerzsidó*. Ha már így van, akkor inkább tegyük jót álzsídóval, de ne legyünk kényszerítve a kényszerzsidót is vállalni. Az álzsídót csak a zsidók sorában ne szeressük.

Zsidó sors

Testvér, ha valahol zsidót látsz sírni, Jegyezd meg jól, hogy sorsod sír belőle. S, ha ajkairól t'nt halod hívní, A vég vetette árnyait előre...

Ne gondold, hogy csak övé a bánat, Csak ő született nyomorra, bajra... S csak ő épített fel kártyavárat, Ingoványos, mocsaras talajra...

Sorsa a sorsod — a zsidó élet, A maga drága szenvedésivel — Mert, ahol dívik a fajlemélet, Ott testvér te sem leszel kivétel!...

Baumann Herman

Egy nagykanizsai levél margójára

Nagykanizsa, december 27.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Tisztelettel kérem, szíveskedjék engem értesíteni az alantokról: Arról lenne szó, hogy itt, Nagykanizsán, vagyunk mintegy 150-en, kik szeretnénk a neológ hitközségből kiválni és egy statusquo hitközséget alakítani.

Nagyon szépen kérem, szíveskedjék felvilágosítást adni, hogy mi szükséges ehhez, s mi lenne ennek az elintézési módja?

Egyúttal kérem, szíveskedjék részemre nb. lapjából 1—2 példányt mutatványszámmak küldeni és úgy a magam, mint barátaim között előfizetéseket fogok gyűjteni.

Szíveségéért fogadja köszönetem s vagyok teljes tisztelettel: (Aláírás.)

A levél, amelyre érdemben válaszoltunk, azt mutatja, hogy valamelyes elégedetlenség van a hitközségben. Ez a békétlenség, magasabb szempontból teljesen értéktelen, ha személyi motívumokban gyökeredzik. De értékes lehet, ha vallási indokokra vezethető vissza. Tegyük fel az utóbbi esetet és akkor örvendetes megmozdulásnak kell tekinteniük e megnyilatkozást. Egy olyan községben történik ez a megmozdulás, amely több mint nyolc évtizede a szélső neológianak volt a fellegrára, ahol már az ötvenes években *Hirsch Fassel*, a később neológ körökben is hírhedt Szerényi Albert „rabbi” apósa rombolta le a régi zsidó hagyományokat.

Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt

Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Weisz
Mendel
éttermében.

Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

leves, hús, főzelék, tészta P1.40

Halfélék
minden időben

VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)
Címre ügyelni!

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Smajs, Tévész 19
 Gyertyagyújtás (Bpest): 3.50
 נש kimenetele „ : 4.48

— Erős hitközségi választási küzdelem Újpesten a következő eredménnyel zárult: Weingarten Zsigmond elnök, Marmorstein Adolf alelnök, Gestetner Lajos és Goldstein Lajos gondnokok, Schreiber Adolf pénztárnok, Illés Jakab ellenőr. Választmány: Gerstenfeld Henrik, Oberländer Lázár, Topper Ignác, Mandel Géza, Fingerhut Izrael, póttagok Freimann Áron, Krausz Antal.

— A zsidó külső fontossága. Ungvárról jelentik nekünk: Mult szombaton városunkban időzött az aknaszlatinai főrabbi, akit a szefárd klauzban dróssóval megfeszítettek. A főtisztelendő szónok magasröptű beszédében erősen korholta az orthodox ifjúság nagyrésznél a zsidó külső hiányát. Az ifjúság, úgymond, szégyeli az arc jellegzetes zsidó ismertetőjeleinek viseletét, jóllehet, hogy ezek az ismertetőjelek fontos előfeltételei az ifjúság igazi, nemes értelemben vett vallásosságának és Tórástudiumának. Pajesz, szakáll nélkül a Tórástudás és vallásosság csak imitáció... — fejezte be a szónok. A dróssó óriási hatást keltett.

— A nyiregyházi Talmudtóra vasárnap megejtett évi tisztújításai során, ezúttal tizedszer választották meg elnökké egyhangúlag Schreiber Sámuel, akinek eme, jelenleg 180 növendékét számláló elsőrendű Tórántézet felvirágoztatásában hervadhatatlan érdemei vannak. A többi tisztikar: Heller Lázár alelnök, Blau Mór titkár, Kupferstein Izidor ellenőr, Katz Lázár pénz-

tárnok, Brieger Lajos, és Springer J. gondnokok. Választmány: Bleich Herman, Eisenberg Izidor, Fleischmann E., Goldberg J., Glattstein Miksa, Goldmann Z., Hönig Jenő, Klein József, Leimsieder Jakab, Moskovits N., Rosenwasser Adolf, Schatten Jakab, Stern J., Weisz Lajos. Számvizsgálók: Kohn F., Rubin Adolf, Stég L.

— A „Semen Rajkéach” centennárium. Rövidesen lesz a nagy gaon elhunytának 100-ik évfordulója, mely alkalomból a megdicsőültnek működési helyén Abaújszántón kegyeletos ünnepséget tartanak. Ezzel kapcsolatban a következő sorokat vettük: „A nagynevű Semen Rajkéach z. c. l. százéves halálának évfordulójának ünnepélyes megünnepelését május 2-re, a Nemzetközi Vásár idejére tűztük ki. Ezúton felkérem a családhoz tartozó rabbikat, valamint magánszemélyeket, hogy a leszámoltak pontos címét, úgy bel- mint külföldieket, velem sürgősen közölni szíveskedjenek. Ifj. Blau Jenő, Abaújszántó”.

— Elhunyt a pétervári főrabbi. Lengyel-zsidó lapok jelentése szerint a napokban elhunyt 59 éves korában R. Menáchem Mendel Gluszkín leningrádi (pétervári) főrabbi. A megdicsőült az oroszországi rabbik egyik legjelenteknyebbike volt.

— Csenedélet Taracközön. Szlovákiai tudósítónk jelentése szerint, ezen máramarosi hitközségben a napokban zajlottak le a hitközségi választások, nagy terror kifejtése mellett. A választást megpeticionálták az illetékes ungvári orthodox irodánál.

— Magyar kántor Luganóban. Ebben a svájci hitközségben a csúzi Braun Bernátot választották meg főkántornak, aki az állást már el is foglalta.

— Gyermekfelruhási ünnepélyek. A „Chinich Neórim” egyesület ezidén Chanukakor is felruházt 60 „Tórasz Emesz” iskolai növendékét, csendes, lélekemelő ünnepség keretében. Herskovits József egyesületi rabbi meleg szavakkal méltatta Ofienberger Mór egy-let elnök karitatív munkáját, amely ezt az eszményien szép miczvó gyakorlatát évről-évre eredményezi. — A VII. ker Tiferesz Bachurim chanukai ünnepélynek fénypontja 22 szegény gyermek teljes felruháása volt. Az akció sikeres lebonyolítása Knöpfler Imre egyesületi elnök és szüleinek érdeme. Knöpfler Bernátné uszonnával vendégelte meg a gyermekeket, kikhez Klein József rabbi és Paskusz Mór, az egyesület megalapítója, vallásosságra buzdító szavakat intéztek.

— Pozsonyból írják: Schreiber Akiba főrabbi, minden szombat este 8—10 között siürt tart azoknak a hitk. tagoknak, akik valamikor a jesiva növendékei voltak. A siür megnyitása alkalmból a Mester buzdította a volt tanítványokat, hogy tartsanak össze az Alma Mater megerősítése érdekében. A siür jelenleg: Nesor szüjőja.

— Péntekesti előadás. A VII. ker., Tiferesz Bachurimban (Garay-u. 48. templom) ma este 1/8-kor Engel Ignác úr tart előadást.

— A Budapesti Izr. Komaegylet női csoportja megalakult és december hó 27-én, vasárnap tartotta meg ismerkedési uszonnáját. Szöke Józsefné, a női csoport egyik agilis szervezője, üdvözölte a megjelenteket, majd dr. Tarján Ottó, az egylet elnöke, ismertette a női csoport karitatív célját. Dr. Baracs Marcelné a Magyar Izraelita Nőegyletek Szövetsége nevében üdvözölte a megjelenteket. Dr. Vázsonyi János országgyűlési képviselő, szellemes felszólalása után Zombori Zoltán művészi szavalása fejezte be az uszonnát.

— A kúnsmártoni orth. hitközség újonnan választott tisztikara: Dr. Fisch Dezső elnök, Vince Miklós alelnök, Róth Dezső pénztáros, Klein Ignác ellenőr, Porgesz László gondnok, dr. Weisz Elemér isk. elnök.

— Chanukaünnepélyek. A paksi izr. leányegylet Chanukaünnepélyén kitűnően szerepeltek: Weisz Edit, Steiner Mariska, Prager Berta, Felberbaum Irén, Rosner Márta, Genát Gitta. Az ünnepi beszédet Weisz Ábrahám ig.-tanító tartotta. — Turán Leitersdorfer Sándor hitk. elnök megnyitja után Klein Mózes rabbi lendületes ünnepi beszédében emlékezett meg a makkabeusok hősteteiről, majd az ifjúság verseket adott elő. Az éneki részt Klein Viktor kántor látta el énekkarral.

— A Pesti Chevra Kadisa, másfél évszázados fennállásának méltó megünnepére készül. Dr. Endrei S. Henrik, a Chevra kitűnő igazgatója egyébként serényen dolgozik a közeljövő munkatervén.

— Debrecenben a „Poél Cedek” egylet Chanukakor végezte az évente szokásos téli gyermekfelruhási. Az orth. hitközség tanácstermében tartott közgyűlésen Klein Salamon elnök, Klein Lajos alelnök és Lebovits Sándor gyűjtőbizottsági elnök ismertették a felruhási akciót, kiemelték az adakozók áldozatkésztségét, mellyel lehetővé tették 150 gyermek felruháását. Bernfeld Ernő iskolaszéki és Talmudtóra egyleti elnök, Fried Adolf és Weinberger Mór iskolaigazgatók elismerő szavakkal mondtak köszönetet az egylet buzgó vezetőségének. Este szépen sikerült szíjium volt, melyen az egylet előadója: Rosenberg Emánuel rabbi, majd Strasser Salamon főrabbi mondtak Tóraigéket.

— A londoni „Adasz Jiszróél” orth. hitközség a napokban ünnepséget rendezett zsinagógája megnyitásának 25. évfordulója alkalmából. A hitközség, maga, melynek tagjai között számos a magyar származású, egy félévszázados multra tekinthet vissza. Rabbija, dr. Schönfeld Salamon, szintén magyar.

— Purim, — Tévész havában... A hagyomány előírja, hogy akár egyesek, akár családok, vagy közösségek, akik valamilyen bajtól megmenekülnek, tartoznak a megmenekülés napját vidám hangulatban, hálaimával, lakomával, ú. n. „Purim”-ként megülni. A tripoliszi zsidók szenvedéseivel kapcsolatban (melyről jelen számunk 7. oldalán beszámolunk) időszerűséget nyert az ilyen tripoliszi két „Purim” megemlézése. Az egyik Tévész 24-én van „Purim Serif” néven, annak emlékére, hogy 1705-ben a tuniszi uralkodó megostromolta Tripolis városát és kijelentette, hogy meghódítása után az összes zsidókat kiirtja, a tuniszi kényúr azonban vere- séget szenvedett. 1792-ben pedig egy Burgil nevű rablóvezér fenyegette a város zsidóságát és a tőle való megmenekülés emlékére megünneplik a „Purim Burgil” Tévész 29-én. A tripoliszi zsidók egyébiránt, ha tudósok nincsenek is közöttük, nagyon vallásosak. És éppen nagy vallásosságukban remélik Isten segítségét, amelynek eredménye-

képpen esetleg az eddigi két imitált tévészi Purim mellett megünnepelhetik egy harmadikat, ha majd, remélhetőleg, a jelenlegi g'zerótól megszabadulnak.

— Felhívás. A következő sorokat vettük: „Tisztelettel felhívjuk Austerlitz Sámuel főrabbi úr tanítványait, hogy szíveskedjenek pontos lakcímküket aszfó-összejövetel céljából Leikovits Jenő, Miskolc, Palócy-utca 2. címre beküldeni. Az Előkészítő Bizottság.”

— A dunaszerdahelyi „Hiszachdusz Hatalmidim” egyesület, mely 3 hónap előtt alakult és a tagok a szellemi összetartozandóság dokumentálására a misna 6 rendjének együttes tanulását tűzték ki feladatukul, mult szombat este tartotta első szijumját Szerdahelyen, 70 tanítvány részvételével. Katz Adasz Jiszróél-főrabbi dróssójában kiemelte a „Hiszachdusz” nagy fontosságát és tagjainak nemes áldozatkésztségét, majd azon óhajának adott kifejezést, hogy összes volt tanítványai csatlakozzanak az egyesülethez. Szép Tóraigéket mondtak még: Fischer Jakab (Guta), Adler Mór, Kaufmann Herman (Szerdahely).

— A nyitrai Jahrzeit. Mult szombaton (Tévész 12.) volt a megdicsőült Katz Mózes főrabbinak, a régi magyarországi — később a szlovenszkói — orthodoxia eme vezéralakja elhalálzásának tizedik évfordulója. Ebből az alkalomból a nyitrai Aguda-ifjúság emléklapot adott ki, melyben több szlovenszkói vezérférfiú ír méltató cikket a Boldogultról.

— Ifjúsági hírek. A makói T. B. választásai: Paskesz Lázár elnök, ifj. Strausz Mór ügyv. elnök, Godinger Mór alelnök, Luger Jenő titkár, Fein Adolf, Hoffmann Jenő gondnokok, Weinberger Jakab pénztárnok, Lichtmann Májor ellenőr, Strausz Dezső háznagy. — A berceli T. B. tisztújítása: Blumenthal Sándor elnök, Gansl Lipót gondnok, Schweitzer Emil pénztáros, Jakubovits Mór ellenőr, Berger Sándor és Gansl József választmány. — A debreceni T. B. új tisztikara: Friedländer László elnök, Öhlbaum Sándor alelnök, Pollatschek József titkár, Perl Mór gondnok, Weisz Tibor pénztárnok, Fried Márton ellenőr, Knöpfler Simon könyvtárnok, Waldmann N. jegyző. Katz Jenő választási bizottsági alelnök köszöntésére a másodikban megválasztott elnök, meleg ovációval fogadott pro-

grammbeszédében kifejtette, hogy teljes odaadással akar dolgozni, az orth. ifjúsági problémák megoldásán. — A szerencsi T. B. választásai: Rieder Menyhért elnök, Leiman Lajos titkár, König Andor gondnok, Ziegelbaum Manó pénztárnok. Választmány: Farkas V., Steir Z., Engel E., Pflaumenbaum E.

— Cipőgyár áthelyezés. A karitatív munkálkodásról előnyösen ismert Klein Ignác és Fia „Korona” cipőgyári cég (szombattartó) üzemét megnagyobbítva, a VI., Rózsá-utca 111. alá helyezte át. (Telefon: 12-12-51.)

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4. azonfelül soronként P 1.)
 Goldstein Gizikét Napkor, eljegyezte Rothberger Ernő Nyirbátor.
 Deutsch Bertuska Abaújszántó,
 Berger Dezső Büdszentmihály jegyesek.

Haas Ella Lucenec (Losonc),
 Weisberger Sándor Turna n/B (Torna) jegyesek.

Donáth Minuska Józka, Gold Zsigmond Rákospalota jegyesek.
 Schwarcz Olga Baktalórántháza,
 Weinberger Márton Nagyvársány jegyesek.

Práger Gitele a poprádi főrabbi leánya és Adler József a hanusfalvi főrabbi fia jegyesek. (A Jungreis és Schück családok szívélyes mazeltvogt kívánnak.)

Katzburg Hilduska az ózdi főrabbi leánya dec. 29-én tartotta esküvőjét Hönig Ernővel Nyiregyháza-Békéscsaba. (Schreiber Sámuel Nyiregyháza sziv. gratulál.)

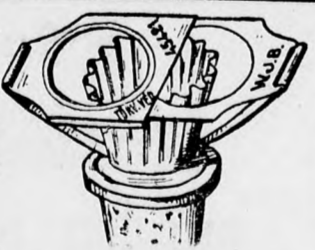
Liebermann Jenő Beregszászon mult szombaton ünnepelte fia barmiczevóját. A nagy reményekre jogosító ifjú szépen csengő hangjával olvasta fel a haftajrot és kitűnő psetlit mondott.

Legfinomabb kivitelű, divatos parókák: Altschülernél, Budapest, VII., Csányi-utca 12. (Telefon: 1-310-79.)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GÉSTETNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon: 2-945-60. Ékszerkészítetg.

FÜSTÖLT libahús, orth. kóser, Magyarország legolcsóbb beszerzési forrása: Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-u. 1.

Gyertyafogó (Sporer) nagyban és kicsinyben kapható: Weinstock József órás és ékszerésznél, Budapest, Kazinczy-utca 34. Templommal szemben. Ára 50 fillér. Mindenféle óra- és ékszerjavítás jótállás mellett.

Eredeti angol szövethülönlegességek Kazár Nándor posztóhereskedőnél V., Deák Ferenc utca 14. — Szombaton zárva.

JUBADONT

orth. kóser fogkrém

Kérje mindenütt!

JUBA

orth. kóser sütőport

A budapesti orth. hitközség rabbiságának felügyelete alatt készülnek.
 Gyártja: FELES ISTVANNÉ Budapest, VII., Rottenbiller utca 8.

Tükrök,

új és használt, olcsón.

Népszínház-utca 33.

NEUVIRTH TESTVÉREK
 ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, VI., Király-utca 28. Telefon: 1-201-46.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menörák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetéseks díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is. Jelégés levelekhez 20 fill-
ér bélyeg mellékelendő.

Gyermekek chüimis-rasi tanítására
böchür talmidchóchom jóré-somájim ke-
restetik. Utiköltséget csak meghívottnak
térítünk. Pályázatok címe: Frankl Bern-
nát borkereskedő, Jánoshalma.

Hirdetmény

A berettyóújfalu Chevra Kadisa
orth. izr. Szentegylet kezelésében levő
„Miltzer Salamon és neje Weisz Eszter”-
féle jótékonyági alapítvány a végren-
delkezők halála évfordulóján kötetendő há-
zassághoz két izr. szegény leány ré-
szére, mintegy 280—280 pengő segélyt
nyújt. Az egyik házasságnak 1937. feb-
ruár 9-én, a másik házasságnak 1937.
március 5-én kell megtörténnie. Csakis
oly szegény izr. leányok pályázhatnak,
akik a saját és vőlegényük — orthodox
értelemben vett — valláserkölcsi ma-
gaviseletéről az illetékes orth. rabbi
által, valamint szegénységüket helyha-
tósági bizonyítvánnyal kellően igazolni-
tudják. Az így felszerelt kérvények
mindkét házasságra legkésőbb 1937. ja-
nuár 16-ig bezárólag, alulírott elnök-
séghez nyújtandók be. Rokonleány
előnyben részesül, amit azonban a fo-
lyamodó igazolni tartozik.

Berettyóújfalu, 1936. december 28.
Braun Ferenc elnök
Rosenberg Béni jegyző

x Jubadont orth. kóser fogkrém,
amely a bpesti orth. rabbiság felügye-
lete alatt készül, az összes orth. fű-
szerüzletekben kapható. Ezt a prima
fogkrémet, mely tubusokban kerül for-
galomba, összes vallásos hittestvéreink-
nek ajánljuk. (Lásd hirdetését.)

Legművészibb

parókát

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai
intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

Apró hirdetések

PAPLAN! Pehely-, vatta- és gyap-
júpaplanok: Teicher J. Bp. Ker-
tész-u. 48. (Szombattartó cég.)

VENDEGLÖMET lagmodernebbül
berendezett új nagy helyiségbe
helyeztem át, ahol a legszebb la-
kodalmi szervizrost olcsón vállal-
lom. Új cím: Klein orth. vendég-
lős, Debrecen, Piac-u. 66.

MEGNÖSÜLNE önálló, saját üzlet-
tel bíró, jómegjelenésű, 26 éves fi-
atalember, megfelelő hozomány-
nyal. „20—22 éves” jelige.

ÁPOLÓNÓ ajánkodik jobb zsidó
házba. „Szerény igényű”.

MEZŐGAZDASÁGI gyakorlattal
bíró, könyvelésben jártas fiatal-
embert keresünk azonnali belé-
pésre. Utiköltséget csakis meg-
hívottnak térítünk. „Szombattartó
1937”. (20 fill. bélyeg.)

NEMETÜL beszélő leányt, ki már
hasonló állásban volt, keres gyer-
mekek mellé orth. család. „Gyer-
mekszerető” jelige. (20 fill. bély.)

METSZŐI állásomat 35 tagu orth.
hitközségben a karcagi kerület-
ben, lelépés ellenében átadom.
„Jó megjelenés” jelige. (20 f. b.)

ORTH. KÓSER libabőr 2 P, liba-
zsir 5 kg-os bádogdobozban 2.40 P,
füstölthús 2.80 P. Schwartz Mór,
Debrecen, Zúgó-u. 7.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes
alkalmakra (barmiczeve, chasene,
próba- és székfoglaló stb). 5.50 P
előzetes beklüdeése ellenében, pszt-
lit külön díjazással, diszkréción
mellett szállít: Braun Izrdel rabbi
Bp. Szövetség-u. 43.

KOSZTÜMÖKET, télikabátokat, es-
télyi és utcai ruhákat, elsőrendű
kivitelben méltányos árban, mo-
dell-rajzok után készít: Weisz-
mann Gizella francia és angol női
szabósa, Bp. Király-utca 13.
(Gozsdu udvar IV. épület, II. 22.)
Ugyanott szombattartó tanuló-
lányok felvétetnek.

ELSŐRENDÜ orth. családból való,
jesivát végzett, intelligens, jó-
megjelenésű 26 éves öcsémet, ha-
sonló családba benősíteném.
„Mindenhez ért” jelige.

HASZNALT ספרים, u. m. Sasz,
Türim, Moginim, שירה stb, állan-
dóan legolcsóbban: Moskovitz
Adolf könyvkereskedőnél, Deb-
recen, Pásti-u. 2. (Válaszbélyeg.)

TANULÓNAK odaadnám fűszer-
és vegyeskereskedésbe, esetleg
szabóhoz, négy középiskolát vég-
zet és jesivát járt 18 éves ügyes
fiamat. „Vidékre” jeligére. (20 f b)

GYERMEKSZERETŐ szigorúan
orth. minden leányt felvesz:
Günsberger Fülöp, Rákoshegy.

VASKERESKEDŐSEGÉD, szak-
képzett, felvétetik. Bizonyítvány-
másolatokkal ellátott ajánlatokat
„agilis, rendszerető” jelige alatt a
kiadóhivatal továbbítja.

PERFEKT orth. főző-mindenest
keresek. Jelentkezés hétfőn: Var-
roda, Csányi-u. 7.

Mindnyájan
kitűnően borotválkozunk,
de csak RASOL-lal és BARBIEN-nel
— Egy doboz ára csak 35 fillér —
RASOL és BARBIEN elosztó iroda,
Bpest, VI., Király-utca 30.
Telefon: 11-95-64

HEIDEN JENŐ
OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-u. 21.
Telefon: 13-81-10. ● Szombaton zárva.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Finomszesz és borpárlat között fenn-
álló jelentékeny árkülönbözet folytán
ismét fokozottan fennáll a כשרות.
Aki אשילי למחרין מן המחרין kóser,
RUM, LIKÓR és SZILVÓRIUMRA
reflektál, sziveskedjék rendelésével
felkeresni. — Elsőrangú referenciák
SCHWARZ JÓZSEF
nagykereskedő, rum és likörgyáros
SÁRVÁR

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Springer, Bethlen Gábor utca 33.

אללנעמינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót צ״ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy ujévi fejtegetés körül

Hogy vallási irodalmunk milyen
kifoghatatlan kutfője az erkölcsi
tanításoknak, ennek bizonyítására
szolgáljon egy ujévi cikk, mely a
Pesti Hirlap-ban jelent meg „*Leiki*
rovancsolás” címen. A cikkíró szük-
ségesnek tart egy kis lelki rovan-
csolást, erkölcsi leltározást, nem-
csak mások ellen, hanem magunk
ellen is. Erről azt mondja, hogy „ez
uj fogalom”. Tévedésben van: régi
zsidó gondolat. Maga az is zsidó
gondolat, hogy az újév alkalmából
ne csak az év elmúlására gondol-
junk és ne csak szerencsés évfor-
dulót kívánjunk egymásnak, hanem
lelki vizsgálatnak vessük alá ma-
gunkat, mérleget csináljunk éle-
tünkről és az önvizsgálat eredmé-
nye gyanánt a megtérést, a megja-
vulást határozzuk el. A lelki rovan-
csolásnak egyébiránt a héber neve:
chesbajn hanefes.

Azt fejtegeti továbbra a cikkíró:
„Az egész emberiség megjavulására
és boldogulására vezetne, ha valami
nagy szellem be tudná oltani min-
den bűnös hajlammal telített mo-
dern emberbe azt az i'teni szikrát,
azt az egyetlen becsületes pillana-
tot, a rohanó napok és évek forga-
tagában, hogy ne vétkezzünk más
ellen”. Ezt a becsületes pillanatot
talmudi bölcsek is ismerik és azért
hangoztatják: „*Jés kajne ajlómaj*
b'soó áchasz — némely ember az
örök üdvösségét megszerzi egy órá-
ban”.

Bölcseink azt állítják, hogy „a
föld megrendülése csak arra szol-
gál, hogy a szív ferdeségei kiegyen-
lítessenek”. Ezt a gondolatot talál-
juk kifejezve a cikk eme szavaiban:
„Földrengést jelző szeizmográf ké-
szülékekkel van teleszórva a világ,
ha ennek a gépnek mintájára ki tud-
nának találni a lelki földrengése-
ket és értelmi örjöngéseket is jelző

készülékeket, akkor ezek most az
egész világ... rohamairól jelezné-
nek elremitő képeket”.

Egészen zsidó gondolat az, ami-
kor a cikkíró végül azt ajánlja:
„Tessék az újév első pénztárlapján
valami becsületes cselekedettel el-
kezdeni, üres gratuláció helyett.
Ilyen szellemben írja elő vallási
szokásunk, hogy minden napot va-

lami jó cselekedettel kell megkez-
deni még ima előtt.

A mondottakból kiviláglik annak
igazsága, hogy erkölcsi eszméket
nem kell idegenből tanulnunk, mert
a mi szent irodalmunkról el le-
het mondani a Perek szavaival:
„*Hafoch boh, vahafoch boh...* —
kutass benne, kutass benne, mert
minden benne van.”

A bukaresti s'mad roham

A romániai lapok telve vannak
attól a szenzációtól, hogy 200 gaz-
dag bukaresti zsidó, testületileg át
akar lépni a görög-keleti egyházba
és ezt bejelentették az egyház patri-
archájának. Azt írták, hogy e lé-
pésükkel dokumentálni akarják a
román nemzettel való teljes egybe-
olvadásukat és azt kívánják, hogy
saját maguk közül választhassák
meg lelkészüket. *A s'mad-mozgalom*
élen — állítólag — egy felsővisó
származású volt bócher áll, akinek
lelki életét és lelki életének zilátsá-
gát már többször tárgyalták a ro-
mániai lapok és aki hányatott élete
folyamán Londonban missziós isko-
lát végzett és most ilyen módon
akarja karrierjét megalapozni. Az
is furcsa, hogy egy zsidó újságíró,
Titulescu barátja is van a renegát
jelöltek között, akiről viszont azt a
furcsaságot állapították meg, hogy
bizonyos időközökben vallásos, reg-
gel és este templomba jár, talisz-
tefilinben imádkozik, és legutóbb
feltűnést keltett azzal, hogy nem
akar beleegyezni fiának keresztény
lánnyal kötendő házasságába, csak
úgy, ha a menyé áttér a zsidó hitre
és azután ő maga felügyel arra,
hogy teljesen megtanulja a zsidó
szokásokat és kóser házat vezessen.
A furcsa lépés igen vegyes érzel-

meket keltett a keresztény lakosság-
ban. Némelyek újabb zsidó trükkéről
beszélnek, az egyházi körök pedig
kijelentik, hogy egyénenként beve-
szik őket, de nem testületileg. (Az
egyénekenkénti jelentkezés még nem
következett be.)

Semmisem új a nap alatt! 138
évvél ezelőtt majdnem ugyanaz
történt Berlinben. Mendelssohn ha-
lála után, egyik híve *Friedländer*
névtelenül nyílt levelet intézett
Teller akkori berlini főpaphoz,
amelyben felajánlja több zsidó esa-
ládapa nevében, hogy keresztény
hitre térnek, mert a zsidó vallás
törvényeit úgy sem tartják, de azt
a feltételt kötik ki, hogy ne kény-
szerítsék őket a józan ésszel ellen-
kező dogmák elfogadására. *Teller*
egyházi tanácsos a legerélyesebben
visszautasította ezt a feltételes ki-
térni akarást és ebből az alkalom-
ból kitanította őket arra, hogy min-
den vallás alapja a hagyomány,
amelyet egyes ember nem változtat-
hat meg, csak úgy kénye-kedve sze-
rint. Erre a lépésre az akkori zsidó
körökben csendes, de mély megve-
téssel feleltek. A bukaresti esetben
is legjobb politikát folytatja a ro-
mániai zsidóság, amennyiben lelki
undorral napirendre tér a dolog
felett.